

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה לחינוך, תש"פ 2020
עבודה פסיכולוגית וייעוצית בבית הספר: מתיאוריה ליישום
מס' קורס: 129-1-0310

שם המרצה: גב' נעם יצחקי
שעות קבלה: בתיאום מראש במייל (noam.yits@gmail.com)

יעדי ההוראה:

מטרת הקורס להקנות ידע על תפקידי היועץ/ת והפסיכולוג/ית במערכת החינוך ולהדגים כיצד נושאים שונים הנלמדים בקורסי המבוא בפסיכולוגיה בונים את תשתית הידע המקצועי בעבודתם ובאים לידי ביטוי בעבודתם במערכת החינוך. מטרת העל של הקורס היא ללמוד כיצד ניתן להשתמש פסיכולוגי נרחב ומגוון כדי לסייע לעצב סביבה בית ספרית המונעת פגיעה בהתפתחות תלמידים מחד ותורמת להתפתחות אופטימלית והעצמת המיטביות (well-being) של כלל באי בית הספר מאידך.

פרשיות לימודים:

- שיעורים 1-2: עקרונות העבודה הפסיכולוגית והייעוצית בבית הספר
- שיעור 3: תפיסה אקולוגית בעבודה במערכת החינוך
- שיעור 4: תיאוריית ההתקשרות וביטוייה בעבודה הפסיכולוגית והייעוצית בבית הספר
- שיעור 5: המפגש של מערכת החינוך עם הפרעת קשב ולקויות למידה
- שיעור 6: היבטים רגשיים וחברתיים של הפרעת קשב ולקויות למידה
- שיעור 7: בעיות התנהגות כהדגמה של ההבדל בין גישה דינאמית לגישה התנהגותית
- שיעור 8: תהליכים קבוצתיים בכיתה (התמודדות עם דחייה חברתית)
- שיעור 9: תיאוריות ייחוס ומוטיבציה ללמידה
- שיעור 10: תיאוריות הומניסטיות במערכת החינוך.
- שיעור 11: חשיבה דינאמית-מערכתית (להסתכל על המערכת מבעד לתיאוריה הפסיכואנליטית)
- שיעור 12: מודל להכשרת מורים לעבודה עם תלמידים בסיכון והדרה
- שיעור 13: סיכום ואינטגרציה

דרישות והרכב ציון הקורס*

משקל בציון הסופי **	
10% -	נוכחות והשתתפות פעילה
40% -	2 עבודות במהלך הסמסטר
	עבודה מסכמת - 50%
	סה"כ - 100%
	*ציון עובר - 56

הנחיות לתיק עבודות (40% = 4*10%)

במהלך הסמסטר עליכם לבחור לפחות 4 מאמרים/חומרי קריאה מתוך חומרי המקור וההעשרה (כלומר, לא מתוך קריאת החובה) ולכתוב על כל אחד מהם עמוד (כתב David, פונט 12, רווח של 1.5, שוליים רגילים) שבו אתם מתייחסים לשאלות הבאות:

1. סכמו את הטקסט בקצרה במילים שלכם (עד חצי עמוד).
2. מה אנשי חינוך יכולים ללמוד מהטקסט הזה?
3. מה דעתכם האישית על הנושא. נמקו.
4. נסחו שאלה חדשה שעניינה אתכם או חשבתם עליה במהלך הקריאה.

הנחיות הגשה:

- יש להגיש את הסיכומים מודפסים בתחילת השיעור הרלוונטי (ולחיות נוכחים בשיעור).

שימו לב!

- לפחות אחד מהמאמרים צריך להיות **מאמר אמפירי/מחקרי** שבו סעיף 1 (סיכום הטקסט) צריך לכלול התייחסות להיבטים הבאים: מה מטרת המחקר, מהם המשתתפים המרכזיים במחקר והקשרים המשוערים ביניהם, מה הם הממצאים המרכזיים של המחקר.
- לפחות אחד מהמאמרים צריך להיות **באנגלית**.

הנחיות לעבודת הסיכום יתפרסמו במהלך השיעורים האחרונים של הסמסטר.

- * יקבעו בתחילת הקורס ולכל המאוחר בשבועיים הראשונים של הסמסטר ולפני תום תקופת השינויים.
- ** אין לשנות את מרכיבי הציון הסופי במהלך הסמסטר.
- *** ייתכנו שינויים ברשימת הקריאה במהלך הסמסטר, בהתאם לצורך שיעלה בשיעורים.

תכנית הקורס - נושאי הלימוד לפי שבועות (יתכנו שינויים בהתאם לקצב ולעניין)

פרקי קריאה	נושא ההרצאה	שבוע
<p>לוינסון ש' (2018). פסיכולוגיה במערכת החינוך בישראל. בתוך: מי-טל, ש., ושלמה-קניאל, ר. (עורכות): סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה. גף הפרסומים, משרד החינוך.</p> <p>ארהרד, ר' (2014). ייעוץ חינוכי: מקצוע מחפש זהות. תל אביב: מכון מופ"ת. (2 פרקים מתוך הספר)</p>	<p>עקרונות העבודה הפסיכולוגית והייעוצית בבית הספר</p>	<p>שבוע 1-2</p>
<p>מי-טל, ש' (2018). היועצות בנוגע לילדים צעירים: גישה אקוסיסטמית התפתחותית. בתוך: מי-טל, ש., ושלמה-קניאל, ר. (עורכות): סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה. גף הפרסומים, משרד החינוך.</p> <p><u>קריאת רשות:</u></p> <p>Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological models of human development. <i>International encyclopedia of education</i>, 3(2), 37-43.</p>	<p>פסיכולוגיה התפתחותית: תפיסה אקולוגית</p>	<p>שבוע 3</p>
<p>Al-Yagon, M., & Mikulincer, M. (2006). Children's appraisal of teacher as a secure base and their socio-emotional and academic adjustment in middle childhood. <i>Research in Education</i>, 75(1), 1-18.</p> <p>ליברמן, א'., פדרון, א'., ואן-הורן, פ'., והאריס, ו' (2010). מלאכים בחדר הילדים: העברה בין-דורית של השפעות הוריות מיטיבות (גרסה עברית). ירושלים: מכון חרוב.</p> <p><u>קריאת רשות:</u></p> <p>בולבי, ג' (1988). תפקיד ההתקשרות בהתפתחות האישיות. בתוך: ג' בולבי, בסיס בטוח - התקשרות הורה-ילד והתפתחות אנושית בריאה. ישראל: עם עובד, 2016.</p>	<p>פסיכולוגיה התפתחותית: תיאוריית ההתקשרות</p>	<p>שבוע 4</p>
<p>DuPaul, G. J., Gormley, M. J., & Laracy, S. D. (2014). School-based interventions for elementary school students with ADHD. <i>Child and Adolescent Psychiatric Clinics</i>, 23(4), 687-697.</p> <p>מרגלית, מ' (2014). לקויות למידה: מודל נוירו-התפתחותי – לאחר 15 שנים. מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית, כב (39), 34-15.</p>	<p>פסיכופתולוגיה: הפרעת קשב ולקויות למידה (הגדרות ואבחון)</p>	<p>שבוע 5</p>
<p>ישי-קרין, נ. (2006). ילדים מיוחדים: המפגש של ילדים היפראקטיביים (ADHD) ולקויי למידה עם מערכת החינוך עפ"י תאוריית העצמי. נופר ישי-קרין ומירב חן. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב- 19/5/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית.</p> <p><u>קריאת רשות:</u></p> <p>פלוטניק, ר' (2008). "הקול ההורי" של הורים לילדים בעלי לקויות למידה וקשב וריכוז (פרק 3). בתוך: <i>לגדול אחרת - שפה חדשה להורים ומחנכים</i>. ישראל: הוצאת יסוד.</p>	<p>פסיכולוגיה של האישיות: היבטים רגשיים וחברתיים של הפרעת קשב ולקויות למידה</p>	<p>שבוע 6</p>
<p>אליצור, י' (2018). תכנית התקשרויות: התערבות מוקדמת לילדי גן עם בעיות התנהגות. בתוך: מי-טל, ש., ושלמה-קניאל, ר. (עורכות): סוגיות בפסיכולוגיה חינוכית מהלכה למעשה. גף הפרסומים, משרד החינוך.</p> <p>שראל, ד. (2013). על הייאוש ועל התקווה שמתעוררים אצל ילדים ומתבגרים עם נטייה אנטי חברתית ואצל אלו שמטפלים בהם. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב- 14/8/2016, מאתר פסיכולוגיה עברית.</p>	<p>פסיכולוגיה של האישיות: בעיות התנהגות כהדגמה של ההבדל בין גישה דינאמית לגישה התנהגותית</p>	<p>שבוע 7</p>
<p>Mikami, A. Y., Lerner, M. D., & Lun, J. (2010). Social context influences on children's rejection by their peers. <i>Child Development Perspectives</i>, 4(2), 123-130.</p>	<p>פסיכולוגיה חברתית: תהליכים קבוצתיים בכיתה</p>	<p>שבוע 8</p>

פרקי קריאה	נושא ההרצאה	שבוע
אברהם, י. (2011). "אין מצב שמפנים את הגב". [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 5/4/2019, מאתר פסיכולוגיה עברית : https://www.hebpsy.net/articles.asp?id=2704		
Weiner, B. (2005). Motivation from an attribution perspective and the social psychology of perceived competence. <i>Handbook of competence and motivation</i> , 73-84. Yeager, D. S., & Dweck, C. S. (2012). Mindsets that promote resilience: When students believe that personal characteristics can be developed. <i>Educational psychologist</i> , 47(4), 302-314.	פסיכולוגיה חברתית: תיאוריות ייחוס ומוטיבציה	שבוע 9
עשור, א. (2001). טיפוח מוטיבציה פנימית ללמידה בית הספר בתוך: חינוך החשיבה - הנעה ללמידה: תפיסות חדשות של מוטיבציה, עלון מס' 20, עמ' 167-190. <u>קריאת רשות:</u> רוג'רס, ק. (1973). חופש ללמוד. פרק 14 – המטרה: אדם המתפקד תפקוד מלא. תל אביב: ספרית הפועלים. שטיינברג, י. (2014). האישיות הבית ספרית (בתוך: קשר משפחתי, עלון השירות הפסיכולוגי-חינוכי בירושלים).	פסיכולוגיה של האישיות: חשיבה הומניסטית	שבוע 10
בן-צור, מ., לוריא, א. (2014). מסע בשבילי המפגש בין הפסיכואנליזה לחינוך. הרצאה כתובה	פסיכולוגיה של האישיות: חשיבה דינאמית-מערכתית	שבוע 11
ראזר, מ' (2009). לא נוטשים – מודל דינמי להכשרת מורים לעבודה עם תלמידים בסיכון ובהזדהות חברתית במסגרת בית הספר. מפגש לעבודה חינוכית סוציאלית, 29, עמ' 59-77.	אינטגרציה וסיכום - יישום: מודל עבודה המבוסס על הגישה החינוכית הפסיכו-חברתית	שבוע 12
רודד, א., יצחקי, נ., כהן, מ. (2017). להניע את הקלידוסקופ: ליבת המקצוע והייחוד המקצועי של הפסיכולוגיה החינוכית. [גרסה אלקטרונית]. נדלה ב 19/5/2018, מאתר פסיכולוגיה עברית. <u>קריאת רשות:</u> Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. <i>American psychologist</i> , 56(3), 227.	אינטגרציה וסיכום - המשגה: איך הכל מתחבר יחד (כל פעם מחדש) - מטאפורת הקליידוסקופ	שבוע 13